

СЕРГІЙ РУДЮК

**БОРОТЬБА
ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ
УКРАЇНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО
РУХУ**

Сергій Рудюк: Боротьба збройних формувань українського національно-визвольного руху була справедливою і законною
jurko | 9.02.2012 14:23

<http://narodna.pravda.com.ua/rus/nation/4f33bac6d2eae/>

Вояки УПА були законними комбатантами, вояцьку честь та гідність яких повинні шанувати не тільки нащадки, а й вороги.

Сергій Рудюк: Боротьба збройних формувань українського національно-визвольного руху була справедливою і законною

Козацький літописець Самуїл Величко у своєму "Сказанні о войне козацкой з поляками" цитує документ, що його вважають універсалом Богдана Хмельницького з року 1648. Універсал звернений до українського народу та його воїнів-козаків, які мають захистити Вітчизну, як це робили "славні і величні предки наші Ругени (Rutenogum – лат.)" Універсал, автором якого ймовірно був секретар Хмельницького Самуїл Зорка, нагадує, що у минулому у нас були славні воїни і полководці, які доходили аж до Риму. "Куди ж ежели ветхий Рим (иже всіх европейских городов матерью нарешися может)...о 645.000 войска своего древле гордившийся... далеко меншим..величины Ругенів з Ругії от Поморія Балтицкого албо Німецкого собраніем, за проводительством князя їх Одонацера року... 470 бил взятий і 14 лет обладаемий, то нам тепер кшталтом оних древних Ругенів, предков наших, кто може возбранити діяльності воінственной і уменшити отваги рицарської".

Однак і досі серед науковців та політиків країн, які в різні історичні часи посилали свої загарбницькі війська в Україну, знаходяться такі, що замість покаяння зухвало плюгавлять світлу пам'ять наших предків. Вони намагаються втовкмачити в мізки сучасних українців блюзнірську думку, що, начебто, збройна боротьба українського народу за свободу та незалежність була і є забороненим видом діяльності. Компрометуючи брудними засобами воєнної спецпропаганди український національно-визвольний рух, апологети іноземних окупантів б'ють в ідею незалежності України, яку цей рух реалізував у серпні 1991 року. Вороги прагнуть деморалізувати український народ, не допустити пробудження в ньому предківської "відваги рицарської", без якої неможливо ефективно відстоювати незалежність від постійних ворожих зазіхань. На жаль, частина українців, не отримавши належного патріотичного виховання в сім'ї та необхідних теоретичних знань у школі, не проявляє активного духовного та фізичного опору паліям інформаційної війни проти України. Тому плекання поваги до українського національно-визвольного руху, прагнення наслідувати його героїв, виховання войовничості та непримиренності до ворогів українського народу і його зрадників є першорядним завданням вітчизняної інтелігенції. Але для цього й сама українська інтелігенція повинна позбутися решток рабської психіки, прищепленої їй минулою колоніальною адміністрацією УРСР, та досконало вивчити і поширити в Україні історичний досвід національно-визвольного руху українського народу, щоб народ міг опертися на нього у справі повного й остаточного вирішення українського питання в інтересах корінного українського етносу. "Пізнаймо правду – і правда визволить нас".

Отже, національно-визвольний рух – це сукупність різних (мирних і немирних, збройних) форм боротьби нації за визволення від чужоземного панування, національного і колоніального гноблення, досягнення незалежності й реалізацію невід'ємного права нації на самовизначення. Більшість сучасних народів світу здобули чи відновили свою втрачену

за несприятливих історичних обставин державність завдяки своїм національно-визвольним рухам. Законність і справедливість боротьби цих рухів очевидна.

Першою національно-визвольною революцією у Європі науковці часто називають Нідерландську 1566 – 1609 років. Однак французький інтелектуал і шанувальник української старовини Проспер Меріме (1803 – 1870) свого часу заявив, що "першим винайшов у Європі боротьбу національностей Богдан Хмельницький", який "присвятив усе своє життя боротьбі за незалежність рідного народу". Ця боротьба була законною, адже правляча еліта Речі Посполитої зрадницьки порушила чинні на той час союзні польсько-українські угоди і встановила в Україні режим жорстокого національного, соціального і релігійного гноблення. У результаті національно-визвольної революції українського народу 1648 – 1657 років під проводом Б.Хмельницького значна частина українських етнічних земель позбулася чужої ворожої польської влади та об'єдналася у власну державу – Військо Запорозьке. Як підмітив видатний український історик Дмитро Дорошенко (1882 – 1951), "Б.Хмельницький зв'язав перервану ще в середніх віках нитку української державності, і створена ним Українська козацька держава знову впровадила український народ у сім'ю самостійних народів із своїм власним національним життям".

Пізніше справу Б.Хмельницького з такою ж силою і наполегливістю продовжив Іван Мазепа (гетьман України у 1687 – 1709 роках). Причини його збройного виступу проти Московського царства викладені у "Виводі прав України" з-під пера наступника І.Мазепи гетьмана Пилипа Орлика. Він зокрема вказує на те, що після смерті Б.Хмельницького московські царі "примусили Україну зректися козацького суверенітету", "тримали козаків у неволі", під прикриттям святого союзу і урочистого договору "чинили несправедливість, поневолюючи козаків, позбавляючи їх власних прав та вольностей". П.Орлик наголошував, що "народ завжди має право протестувати проти гніту і повернути свої стародавні права у слушний час".

Також Сергій Шелухин (1864 – 1938), дослідник історії держави і права України, правник і дипломат у книжці "Україна – назва нашої землі з найдавніших часів" зазначав: "...московські царі, потоптавши в односторонньому порядку узурпаціями й насильствами Переяславський договір 1654 року, самі себе поставили поза правовими відносинами і перетворили себе з контрагентів на злочинців, загарбників, тиранів та узурпаторів, самооборона проти яких визнана правосвідомістю всього людства".

Відповідно законною була і наступна спроба українського народу відновити свою незалежність, яка сталася під час оспіваної Т.Шевченком "Коліївщини". 22 червня 1768 року на козацькій раді в Умані під гарматні і рушничні салюти урочисто проголошено відновлення Гетьманщини. Гетьманом відновленої української держави було обрано Максима Залізняка, а його заступником уманського полковника Івана Гонту. При цьому було сказано, що лад і порядок к державі опиратиметься на принципи справедливості й рівності всіх її громадян. Незважаючи на те, що відновлена Гетьманщина невдовзі була задушена російськими військами, а в 1775 році під їх ударами впав останній бастион української державності Запорозька Січ, – діяльність Кирило-Мефодіївського Братства, творчість Т.Шевченка, селянські повстання 80-х років XIX ст. і 1905 – 1907 років свідчили про те, що пам'ять народна свято зберігала ідею свободи і незалежності.

Цю ідею сконцентровано виклав Микола Міхновський (1873 – 1924) – видатний український адвокат, політичний та громадський діяч у своїй брошурі "Самостійна Україна" (1900). Він, зокрема, писав: " Ми визнаємо, що наш народ перебуває на становищі поневоленої нації. Отже, коли справедливо, що кожна нація з огляду на міжнародні відносини хоче визначитися у формі незалежної, самостійної держави; коли

справедливо, що тільки держава одноплемінного державного змісту може дати своїм членам нічим необмежену змогу всестороннього духовного розвитку й досягнення найліпшого матеріального добробуту; коли справедливо, що пишній розквіт індивідуальності можливий тільки в державі, для якої плекання індивідуальності є метою – тоді стане зовсім зрозумілим, що державна самостійність є головною передумовою існування нації, а державна незалежність є національним ідеалом у сфері міжнаціональних відносин".

У свою чергу геніальний Іван Франко (1856 – 1916) в статті "Поза межами можливого" (1900) писав: "Коли ж ідеал – життя індивідуального – треба визнати головним двигуном у сфері матеріального виробництва, тим, що штовхає людей до відкриттів, пошуків, надмірної праці, служби, спілок і т. д., то не менше, а ще більше значення має ідеал у сфері суспільного й політичного життя. А тут синтезом усіх ідеальних змагань, будовою, до якої повинні йти всі цеглини, буде ідеал повного нічим не зв'язаного і не обмежуваного (крім добровільних концесій, яких вимагає дружнє життя з сусідами) життя і розвитку нації. Все, що йде поза рамки нації, це або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеалами раді б прикрити свої прагнення до панування одної нації над другою, або хворобливий сентименталізм фантастів, що раді б широкими "вселюдськими" фразами покрити своє духовне відчуження від рідної нації. Може бути, що колись надійде пора консолідації якихось вільних міжнародних союзів для досягнення вищих міжнародних цілей. Але це може статися аж тоді, коли всі національні домагання будуть сповнені і коли національні кривди та поневолення відійдуть у сферу історичних споминів".

Свої національні домагання незалежної держави український народ відкрито висунув у роки Лютневої революції 1917 року в Російській імперії. Зречення престолу останнього з династії Романових російського імператора і московського царя Миколи II сприяло мирному відновленню незалежності України. Адже, як вказував згаданий С.Шелухин, контрагентами у Переяславському договорі 1654 року була, з одного боку, Українська Козацька республіка, як особа юридична, а з другого – московський цар, як особа фізична, як самодержець, "вотчинник". Самоліквідація одного з контрагентів, у нашому випадку московського царя, означає кінець договору. Зрештою, як наголошував С.Шелухин, він і так став фактично нечинним внаслідок односторонніх самовільних царських узурпацій, тобто незаконних привласнень царями належних Українській Козацькій республіці її суверенних прав. Російський народ внаслідок свого безправного становища в Московському царстві учасником договірних відносин з українським народом не був. Тому після зречення престолу в лютому 1917 року останнього з династії Романових і український народ і російський народ автоматично стали кожен суверенним, самостійним, незалежним ні від кого, зокрема й один від одного.

Відповідно, цілком законним з погляду міжнародного права було відновлення незалежності України, проголошене 22 січня 1918 року Четвертим універсалом Української Центральної Ради. У ньому проголошувалося: "Віднині Українська Народня Республіка стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу". Правомірність цього державного акту не викликала сумнівів у міжнародного співтовариства. Про це свідчить визнання Української Народної Республіки повноправним суб'єктом міжнародних відносин, яке відбувалося протягом 1918 – 1921 років. Український дослідник Володимир Трембіцький у роботі "Українська консульська служба 1918 – 1924 рр." зазначив, що "де-юре" незалежну Україну визнала 10.01.1918 року Радянська Росія, 12.01.1918 року – Центральні Держави, 07.08.1918 року – Військо Донське, 09.08.1918 – Грузія. Майже "де-юре": 02.06.1918 року – Кубань, 26.10.1918 – Румунія, 02.09.1918 – Швейцарія, 08.01.1919 – Іспанія, 24.02.1919 – Угорщина, 23.03.1919 – Союз народів Північного Кавказу, весна 1919 року – Білоруська Народна Республіка, 1-

2.04.1919 року – Чехословаччина, 25.05.1919 року – Ватикан, 10.10.1919 року – Литва, 25.03.1920 року – Латвія. Визнали Україну "де-факто": 03.01.1918 року – Франція, 06.01.1918 року – Великобританія, 1-2.01.1918 року – Бельгія, 04.07.1918 року – Данія, 04.07.1918 року – Голландія, 04.07.1918 року – Норвегія, 04.07.1918 року – Персія, 04.06.1918 року – Греція, 16.07.1918 року – Вірменія, 1-2.08.1918 року – Сибір, 02.11.1918 року – Швеція, 30.09.1918 року – Баварія, 10.10.1920 року – Естонія, 16.09.1929 року – Вільне місто Данціг, листопад 1920 року – Ліга Націй. Напівофіційні дипломатичні відносини з незалежною Україною підтримували: з 13.12.1917 року – Ідель-Урал, з 09.01.1918 року – США, з 1-2.01.1918 року – Португалія, з 1-2.01.1918 року – Японія, з 1-2.01.1918 року – Китай, з 21.07.1919 року – Італія.

У багатьох країнах світу були відкриті дипломатичні представництва незалежної України на рівні посольств. Консульських установ різного рівня було відкрито в країнах Європи і Азії аж сімдесят. Для порівняння, Радянську Росію у згадані роки на міжнародній арені ігнорували, а офіційне визнання більшовицький режим отримав лише від декількох іноземних держав. Виною цього була передусім явна нелегітимність уряду В.Ульянова (Леніна), який прийшов до влади внаслідок збройного Жовтневого перевороту в Петрограді, потім сумнівними процедурними маніпуляціями незаконно позбувся будь-якого контролю за своєю діяльністю з боку ВЦК РРФСР, вибраного II Всеросійським з'їздом Рад і, врешті, на початку січня 1918 року силою розігнав Всеросійські Установчі збори, встановивши у Росії свою особисту, нічим і ніким необмежену диктатуру. Також бралася до уваги неприкрита агресивність владної партії щодо сусідів Росії і погрози розпалити в Європі вогнище світової комуністичної революції.

Першою жертвою цієї агресивності стала Україна. Намагаючись силою втримати за собою найбагатшу частину колишньої імперії, Радянська Росія наприкінці грудня 1917 року офіційно оголосила війну Українській Народній Республіці і розпочала проти неї воєнні дії. Агресорам допомагали незаконні воєнізовані формування більшовиків на території України. Радянські історики називали ці події громадянською війною. Чи правдива така оцінка?

Згідно ленінського тлумачення: "Гражданская война – организованная вооруженная борьба за государственную власть между классами и социальными группами внутри страны, наиболее острая форма классовой борьбы".

Тобто, у нашому випадку це мала б бути боротьба між паразитичним нетрудовим класом української буржуазії і трудовим класом українського пролетаріату. Однак ще М.Грушевський (1866 – 1934) на початку XX ст. відзначав однорідність, навіть "безкласовість" українського народу, дев'яносто відсотків якого становили селяни. Він писав, що російський режим, який у XVIII ст. прийшов в Україну на зміну польському, не вніс жодних позитивних змін в українське суспільство, а лише додав до польської буржуазії, що тут вже жила, буржуазію московську і утворив великі гнізда робітників-великоросів з прихожих і місцевих зденаціоналізованих людей по фабричних і промислових центрах. Тому Україна нагадувала Чехію в час її відродження, "де міста і аристократія були німецькі, як у нас єврейська, московська й польська". Сучасник М.Грушевського, відомий державний та громадський діяч М.Шаповал (1882 – 1932), опираючись на статистичні дані Російської та Австро-Угорської імперій, стверджував, що на відміну від незалежних європейських держав, в Україні панувала не внутрінаціональна, а міжнаціональна система поділу суспільної праці. У науковій праці "Велика революція і українська визвольна програма" (1927) М.Шаповал писав: "Поділ суспільної праці (в Україні – авт.) є такий: хліборобство ведуть українці, а промисловість, торгівля, наука й культура та публічна адміністрація в руках неукраїнських.

90% українців у хліборобстві – працюють фізично, 4-5% українців у промисловості є наймитами-робітниками, а значить працюють фізично. Українці в торгівлі (а їх дуже мало там) так само стоять на нижчому рівні, де фізична праця. Українці в дрібних промислах – ремісники так само на фізичній праці. Нарешті, невелика групка 5% українців працюють розумово (духовно), як вільні фахівці – лікарі, адвокати, професори і учителі, письменники і журналісти, урядовці і службовці нижчого рангу. Отже наша нація зведена до становища класу в суспільстві і то класу трудового.

...А хто в Україні поміщики, буржуазія? Росіяни, поляки, румуни, угорці і по всіх наших землях ще й жида. Отже, чужі нації (а вони в нас класово панують) акумулюють, скупчують капітал з української праці, а цей капітал перепомповує прибуток українських рук від української нації до чужих націй. Через те з українського прибутку росте на українській землі чужий капітал, що експлуатує Україну не лише економічно, але гнітить політично і впроваджує народ в культурну темноту".

Отже, в Україні не існувало класу української буржуазії, з яким мав би битися за владу клас українського пролетаріату. Тобто події в Україні 1917 – 1921 років не відповідають навіть радянському визначенню громадянської війни. Зате вони підпадають під ленінське визначення імперіалістичних воєн, скерованих на захоплення чужих територій і на поневолення інших народів силами власного народу, вихованого в імперському дусі. Голова Української Центральної Ради М.Грушевський підкреслював тоді, що реальні мотиви походу в Україну російських військ не мали нічого спільного ні з соціалістичними, ні з демократичними завданнями. Він писав: "З повною очевидністю виступає мотив боротьби національної, в самій грубій і неприкрашеній формі, принаймні в поглядах і висловах рядової маси. Для неї завдання цього походу – "бити хохлів", що по 250-літнім поневолення наважились піднести голову й скинути з себе московську кормигу. Інтелігентніші проводирі більшовиків не виявляють так відкрито дійсних національних мотивів; але з їх тактики виступає так само ясно це завдання: повернути назад в московську службу збунтованих українських підданих, а для того знищити культурні центри України, інтелігентні сили українські. Українців ловлять, арештують, розстрілюють тільки за те, що вони українці.

У цій погоні за утікачем з московської неволі – "хохлом", в запалі боротьби з ним, більшовицькі проводирі без церемонії викинули старі гасла "права самовизначення народів аж до повного відділення" й перешилися в "федералістів", – дуже оригінальних "федералістів", які своїм завданням поставили "об'єднання демократії", великоросійської і української і, очевидно – всякої іншої з бувшої Російської імперії.

Не знаю, чи витримає й переживе федералістична ідея цей тяжкий удар, який завдають їй Леніні й Троцькі, називаючи себе "федералістами", коли під цим "федералізмом" лежить в дійсності самий поганий, терористичний централізм".

Війна більшовицької Росії проти незалежної Української Народної Республіки справді велася терористичними способами. Червона армія ігнорувала право війни. Червоноармійці та червоногвардійці масово чинили на території України воєнні злочини. Причому ця злочинність свідомо заохочувалася і спрямовувалася командуванням. Так, штурмуючи Київ взимку 1918 року, російські війська за наказом свого головнокомандувача М.Муравйова обстрілювали з гармат історичний центр і житлові квартали міста. Тим самим було порушено Статтю 25. Положення про закони і звичаї сухопутної війни IV Гаазької конвенції про закони і звичаї сухопутної війни 1907 року, яка забороняє

атакувати чи бомбардувати будь-яким способом незахищені міста, поселення, житла або будівлі.

Також порушено Статтю 27. Положення, яка вимагає при облогах і бомбардуваннях вжити заходів щодо того, аби не постраждали храми, будівлі, які служать для потреб науки, мистецтва і добродійності та історичні пам'ятники. Зрештою, чого можна було чекати від М.Муравйова, який у своєму зверненні до підлеглих наголошував: "Наш лозунг – быть беспощадными!" А це є прямим порушенням Статті 23. Положення, яка забороняє оголошувати, що нікому не буде пощади. Порушенням Статті 23. Положення була і примусова мобілізація до Червоної армії українців – громадян Української Народної Республіки – створеними для цього на території Радянської Росії і прибулими в Україну військовими комісаріатами. Практикувалося заборонене правом війни віроломство, зокрема незаконне користування національним прапором, військовими знаками розрізнення і форменим одягом супротивника. Радянський дослідник Е.М.Кукель стверджував, що: "В ходе борьбы с бандами коммунистические части особого назначения (ЧОН) широко использовали такие тактические приемы, как...действия против бандитов под видом местного населения". Слід зазначити, що українські повстанці не були "бандитами", а воюючою стороною згідно Статті 1. Положення як "населення незайнятої території, яке при наближенні ворога добровільно взялося за зброю для боротьби з військами противника".

Злочинно поводитися червоноармійці і з українськими військовополоненими. Це визнав у своєму наказі N211 від 5 квітня 1919 року один з керівників окупаційних військ комуніст М. Подвойський: "...смертные казни над пленными без суда обратились в простое кровожадное убийство... такие случаи встречаются довольно часто".

Але найбільше кривди війська Радянської Росії завдали беззбройному мирному населенню України. Як свідчать архівні матеріали, воно зазнало всіляких знущань, насильств, грабунків, примусових реквізицій, репресій і розстрілів.

Газета "Червоний прапор", орган УСДРП, на початку січня 1919 року писала: "...ми іменно на практиці знаємо, що є завоювання України совітською Росією. Ми пережили цілу вакханалію нищення всіх ознак української нації, топтання портретів Шевченка, розстрілів за українське посвідчення і за українську мову.

Ми добре пам'ятаємо плакати з написом "Смерть буржуям и украинцам", ми маємо факти, як місцеві совдепи закликали до себе учителів українознавства в середніх школах і звинувачували їх у тому, що вони викладають "контрреволюційну" дисципліну.

Ми не забули тієї російської шовіністичної свистопляски, що її торік пережила українська нація...".

Водночас російські "визволителі" організували безпрецедентне в історії пограбування окупованих українських земель. Як свідчать радянські джерела, вже 18 січня 1918 року із залізничних станцій Хутір Михайлівський і Конотоп було відправлено до Москви і Петрограда 140 тисяч пудів награваного цукру. Через день-два мали відвантажити ще близько 200000 тисяч пудів борошна. Грабунок українського хліба російськими військами та окупаційною більшовицькою адміністрацією тривав впродовж всієї війни і після неї, що призвело до голоду 1921 – 1922 років. Будь-який опір грабежам окупантів оголошувався ними "бандитизмом" (!?) і придушувався з неймовірною жорстокістю. "Коротка інструкція по боротьбі з повстаннями" від 1920 року, підписана Раковським, Єгоровим, Берзіним, Ейдеманом і Петіним, вимагає брати заручників з числа місцевого

українського населення і розстрілювати їх в разі ворожих дій селян щодо окупаційної влади, накладати контрибуції продовольством, грошима, здійснювати виселення родин повстанців у концтабори, обстріл сіл, повне їх знищення.

На жаль, такого роду факти за двадцять років так і не отримали належної правової оцінки повноважних органів незалежної України як і режим, встановлений Червоною армією та іншими збройними формуваннями Радянської Росії на окупованій ними території Української Народної Республіки. Тому українській громадськості варто ознайомитися з такою оцінкою, яку дав у 1927 році згаданий уже М.Шаповал. Він, зокрема, писав: "Політично Україна – завойована і анексована. Ось формула завоювання і анексії, проголошена більшовицьким урядом у 1917 році в "Обращении к народам воюющих стран": "Під анексією або захопленням чужих земель уряд розуміє, в правовому розумінні демократії взагалі і трудящих класів особливо, всяке приєднання до більшої і сильнішої держави малої або слабкої народності без точно, ясно й добровільно виявленої згоди й бажання цієї народності, незалежно від того, коли це насильницьке приєднання сталось, незалежно також і від того, наскільки розвинута чи відстала нація, що була приєднана й силою утримана в межах названої держави. Нарешті незалежно від того, в Європі чи в далеких заокеанських країнах ця нація живе". М.Шаповал наголошував, що Україна виявила волю до самостійного життя в пресі, в народних зібраннях (УЦРада, Трудовий Конгрес, вибори до Установчих Зборів), в рішеннях українських партій і в повстаннях народу проти Москви. Не беручи це до уваги, Росія збройно захопила Україну і розмістила на її території свої війська, які охороняли окупаційну владу та забезпечували експлуатацію нею поневоленого українського народу.

Вчений стверджував, що український народ був позбавлений можливості утворити свою владу, а "приєднання до "Радянського Союзу" було зроблене московськими воєначальниками в Україні від імені українського народу, який їх на це не уповноважував і проти цього повставав зі зброєю в руках".

Проаналізувавши згідно офіційної статистики національний склад органів вищої державної влади т.зв. "Радянської України" 20-х років, М.Шаповал наголосив на тому, що українці, які склали тоді 80,01% населення країни, у вищих керівних органах промисловості і фінансів займали лише 15,5% місць. Водночас національні меншини, які склали 14,66% населення, мали там 76,2% місць. Звідси вчений робив висновок: "Наведені документи говорять красномовно, що влада в Україні є російська, що Україною диктаторськи керує Москва. Вона це виконує при допомозі своїх людей (московських і жидівських) в радах, при допомозі свого війська і поліції, при допомозі своєї преси... З України большевики зробили колонію... Держави українського народу нема, а є різні фікції – "УРСР", "українська робітничо-селянська влада", "український уряд" – утворені з агітаційною метою, для одурювання темних мас і світової громадської думки".

З вищесказаного випливає, що наприкінці 1917 року Радянська Росія вчинила протиправний акт агресії щодо незалежної Української Народної Республіки, у ході російсько-української війни 1917 – 1921 років окупувала своїми військами її територію, а потім незаконно анексувала більшу частину етнічних українських земель. Стан окупації України тривав фактично до 24 серпня 1991 року зі всіма юридичними наслідками для українського народу. Зокрема незаконним був призов українців до Червоної Армії з відповідною присягою на вірність чужій державі. Здійснення так званих "соціалістичних перетворень" були також незаконними з погляду міжнародного права.

Внаслідок злочинного Ризького зговору 1921 року між Радянською Росією та Польщею одвічні українські землі Холмщина, Підляшшя, Волинь та Галичина всупереч волі

корінного українського населення потрапили до складу Речі Посполитої. Буковина – з 1918 року – під румунську окупацію. Закарпаття – з 1919 року під чеську. Однак окупація, згідно міжнародного права, не означає переходу державного суверенітету до окупанта. Суверенітет належить народові, навіть тимчасово поневоленому.

Учасники українського національно-визвольного руху знали про це і не склали зброї. Про це свідчать численні селянські повстання кінця 20-х – початку 30-х років у так званій "Радянській Україні". За даними архівів радянських спецслужб, у 1928 – 1932 роках в Україні відбулося 113 селянських повстань. У ці ж роки із 537 районів УРСР 265 районів були охоплені стихійними селянськими виступами проти окупаційної влади. Наростання нової хвилі українського національно-визвольного руху змусило кремлівське керівництво знову вдаватися до масового терору проти українців, апогеєм якого став Голодомор 1933 року, що, безперечно, має всі ознаки злочину проти людяності.

Термін "злочин проти людяності" присутній у Законі України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", але вживається не до ветеранів колишніх каральних органів СРСР, що було б справедливо, а до членів українського національно-визвольного руху. Так, згідно з п. 16 ст. 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" до учасників бойових дій зараховуються також "вояки Української повстанчої армії, які брали участь у бойових діях проти німецько-фашистських загарбників на тимчасово окупованій території України в 1941 – 1944 роках, які не вчинили злочинів проти миру і людства та реабілітовані відповідно до Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні". Проаналізуємо термінологію другої частини названого п.16 (після слів в 1941 – 1944 роках) з позиції міжнародного права.

Відомо, що 8 серпня 1945 року в Лондоні була підписана угода між урядами Великобританії, СРСР, США і Франції про створення Міжнародного воєнного трибуналу для суду над головними воєнними злочинцями, під якими розумілися керівники Німеччини і тільки вони. Наголошую: Міжнародний воєнний трибунал був створений переможцями у II Світовій війні виключно для суду над державними керівниками Німеччини і тільки над ними. Юрисдикції Трибуналу підлягали наступні дії:

- злочини проти миру – це планування, підготовка, розв'язання або ведення агресивної війни, або війни з порушенням міжнародних договорів, угод, або заповідей, або участь в загальному плані, або змові, скерованих на здійснення будь-якої з названих дій;

- злочини проти людяності – це вбивства, поневолення, заслання та інші жорстокості, здійснені щодо цивільного населення до, або під час війни, або переслідування з політичних, расових чи релігійних мотивів з метою здійснення, або у зв'язку з будь-яким злочином, що підлягає юрисдикції трибуналу, незалежно від того, чи були ці дії порушенням внутрішнього права країни, де вони були скоєні, чи ні.

Звинувачення у скоєнні вищезазваних злочинів було висунуте групі вищих керівників Німеччини Міжнародним воєнним трибуналом на Нюрнберзькому процесі, який тривав з 20 листопада по 1 жовтня 1946 року. Членам ОУН та військовикам УПА жодних звинувачень у Нюрнберзі не висувалося та й не могло висуватися навіть аргюгі, адже розгляд їх діяльності не входив до компетенції Трибуналу. Зрештою судді мали вичерпні докази антифашистського та антитоталітарного характеру боротьби ОУН та УПА.

Політичний Провід українського національно-визвольного руху та Командування УПА не планували, не готували, не розв'язували і не вели агресивних війн, не порушували

міжнародних договорів, не окупували та не анексували чужих етнічних територій, не будували концтаборів і не наповнювали їх своїми політичними противниками, не організували голодоморів та інших актів геноциду. Це робили ті, хто нині безпідставно величає себе "антифашистами", намагаючись дикими матюками на адресу українського національно-визвольного руху відвернути увагу людей від Пакту Молотова-Ріббентропа, від ГУЛАГів, від концтаборів "Береза Картузька" та "Явожно", від Акції "Вісла", від воєнних злочинів іноземних окупантів та їх прислужників щодо українців у ХХ ст. Інкримінувати українському народу, чи його національно-визвольному рухові "злочини проти миру й людяності" (?!) – це не просто абсурд, а злісний наклеп. Головна мета наклепників – таким підступним способом втовкмачити в підсвідомість сучасних українців нехоть і відразу до збройної боротьби – єдиного дієвого аргумента проти знахабнілого через безкарність чужого чи "свого" бандита.

Пособники Гітлера у підготовці, розв'язанні та веденні агресивної війни, і війни з порушенням міжнародних договорів давно відомі. Їх дії, зокрема факт підписання таємного додаткового протоколу від 23 серпня 1939 року та інших таємних домовленостей з Німеччиною, засудив у грудні 1989 року навіть з'їзд народних депутатів СРСР. У Постанові з'їзду зазначалося, що таємні протоколи були використані Сталіним і його оточенням для висунення ультиматумів і силового тиску на інші держави з явним порушенням взятих перед ними правових зобов'язань. Як відомо, за свою агресивну зовнішню політику, узгоджену з режимом Гітлера, Радянський Союз був з ганьбою виключений у грудні 1939 року з Ліги Націй – попередниці ООН.

Російські науковці С.Волков та Ю.Смельянов слушно зауважили, що визнання незаконним радянсько-німецького договору про ненапад 1939 року, відомого як Пакт Молотова – Ріббентропа, тягне за собою ряд важливих юридичних та політичних наслідків, зокрема принципову зміну політичної оцінки т.зв. "Великої Вітчизняної війни". Відтепер вона є просто збройною боротьбою двох колишніх співучасників, а потім суперників у міжнародному розбої. СРСР "стає на одну дошку" з фашистським агресором. У цьому випадку Росії, як правонаступнику СРСР, треба було б не тільки вибачитися за "врятування" цілих країн і народів від гітлерівського іга ціною російської окупації, але довго і боляче "искуплять" морально і матеріально свою вину за зроблене. Адже визнання договору 1939 року незаконним позбавляє правової основи розміщення російських військ на територіях, розташованих на захід від радянського кордону на 23 серпня 1939 року і пізніше включених до складу СРСР. Перебування на цих землях російських військ відтепер кваліфікується як окупація, а члени місцевого націоналістичного підпілля стають борцями за право і справедливість. І за реалізацію невід'ємного права нації на самовизначення, додаю від себе.

Принцип самовизначення народів обґрунтував на Паризькій мирній конференції (1919 – 1920 рр.) президент США В.Вільсон, який проголосив "...право кожного народу на суверенітет, в умовах якого він хоче жити...". Цей принцип знайшов своє відображення в документах Ліги Націй міжвоєнного періоду. Боротьба за свободу народів від поневолення була проголошена Рузвельтом і Черчиллем головною метою війни з гітлерівською Німеччиною. У першій статті Статуту створеної після війни ООН сказано, що Організація Об'єднаних Націй має за мету "...розвивати дружні відносини між націями на основі поваги принципу рівноправності і самовизначення народів..."

У статті I Міжнародного пакту про громадянські й політичні права, а також Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права читаємо: "1. Всі народи мають право на самовизначення. На підставі цього права вони вільно встановлюють свій

політичний статус і вільно забезпечують свій економічний, соціальний і культурний розвиток."

У Декларації про державний суверенітет України проголошено: "Українська РСР як суверенна держава розвивається в існуючих кордонах на основі здійснення українською нацією свого невід'ємного права на самовизначення". Конституція України 1996 року теж містить посилання на право самовизначення української нації.

Аналіз постанов, маніфестів, звернень I-го й наступних Великих Зборів Організації Українських Націоналістів (ОУН), наказів та інших документів і матеріалів Головного Військового Штабу Української Повстанчої Армії (УПА), інших політичних та воєнних структур українського національно-визвольного руху періоду II Світової війни, а також їх практична діяльність у політичній, дипломатичній і воєнній площині за дійсно всенародної підтримки дає підстави безапеляційно стверджувати, що ОУН та УПА діяли згідно принципу самовизначення націй і в інтересах українського народу. Вони вели свою боротьбу під гаслом: "Свобода народам, свобода людині!" за Українську Самостійну Соборну Державу. Ця боротьба була справедливою і законною з погляду міжнародного права і законодавства сучасної України.

Реалізація права на самовизначення може здійснюватися як мирними, так і немирними засобами. Відмова окупанта надати пригнобленому народу незалежність розглядається як порушення міжнародного права і цей народ має законні підстави у такому випадку перейти від політичної до насильницької, збройної форми боротьби. У XX ст. майже всі поневолені народи Європи, Азії та Африки здобули свою національну і державну незалежність збройною боротьбою. Право на збройну боротьбу поневолених народів визнано навіть у визначенні агресії, схваленому резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 3314 (XXIX) 1974 року. У ст. 7. визначення агресії сказано, що ніщо в цьому визначенні "не може яким-небудь чином завдавати шкоди праву на самовизначення, яке випливає із Статуту, свободі і незалежності народів, які насильницьки позбавлені цього права", "а також праву народів боротися з цією метою і просити й отримувати підтримку згідно з принципами Статуту".

Український національно-визвольний рух у своїй справедливій боротьбі теж мав право просити й отримувати від кого б там не було підтримку різного роду: дипломатичну, фінансову чи матеріально-технічну, коли б, звичайно, вона надавалася. Ця підтримка була б законною.

Прикладом незаконної підтримки політичних рухів може бути фінансування Москвою Комуністичного Інтернаціоналу. У статуті Комінтерну, прийнятому в серпні 1920 року, метою діяльності організації називалася боротьба всіма засобами, також і зі зброєю в руках, за повалення міжнародної буржуазії і створення Міжнародної радянської республіки у формі диктатури пролетаріату. На цю підривну діяльність міжнародного масштабу уряд Радянської Росії виділив тільки у 1922 році майже три мільйони золотих рублів. І це в умовах економічної розрухи. Також на території СРСР проводилася підготовка професійних терористів і диверсантів для "братніх" компартій. Звідси їх, забезпечивши відповідними фальшивими документами, грошима і зброєю, перекидали в іноземні держави. Там вони займалися підривною діяльністю, а також шпіонажем на користь Москви. Це були злочинні дії. Так їх оцінювали компетентні органи країн перебування.

Збройна боротьба ОУН та УПА за незалежність України була справедливою і законною. Українські націоналісти воювали не з власним національним урядом, не з українською

урядовою армією, а з репресивно-каральними органами окупаційних режимів Росії, Польщі, Румунії, Угорщини і Німеччини та їх колаборантами в українських землях. Визвольна боротьба ОУН та УПА опиралася на традиції наших Визвольних змагань 1917 – 1921 років та на цілу героїчну історію української нації. У своїй національно-визвольній боротьбі ОУН та УПА були воюючою стороною згідно принципів і норм міжнародного права. Так, згідно міжнародного права, а не убогих "історичних висновків" пострадянських істориків, чи історичного вереску платних "антифашистів".

Воююча сторона – учасник міжнародно-правових відносин, які регулюються законами та звичаями війни і виникають у зв'язку з початком воєнних дій. Женевські конвенції 1949 року поширюють закони і звичаї війни на "конфлікти, які не мають міжнародного характеру", і вже тим самим узаконюють народну війну, в якій збройні сили повстанців підпорядковані уряду (або владі), які не визнані державою, проти якої війна ведеться. Таким невизнаним СРСР та його союзниками підпільним урядом України був Секретаріат підпільної Української Головної Визвольної Ради (УГВР), створеної українським національно-визвольним рухом на тимчасово окупованій німецькими військами українській території у 1944 році. Президентом УГВР був відомий політичний і громадський діяч Кирило Осмак. Генеральним Секретарем Військових Справ УГВР був Головний Командир УПА генерал-хорунжий Роман Шухевич.

Закони і звичаї війни застосовуються не тільки до армії, але й до ополчення, добровольчих загонів, організованого руху опору, партизанів. З погляду загальноприйнятих законів і звичаїв війни партизанський рух на окупованій агресором території абсолютно правомірний. Партизанська війна є особливим видом народної війни і має справедливий характер. Партизани є комбатантами.

Згідно IV Гаазької конвенції про закони і звичаї сухопутної війни 1907 року до комбатантів належать регулярні та нерегулярні збройні формування, якщо їх особовий склад відповідає таким вимогам:

- а) має на чолі особу, яка відповідає за дії своїх підлеглих;
- б) має визначений і явно видимий здалеку знак розрізнення;
- в) відкрито носить зброю і
- г) дотримується у своїх діях законів і звичаїв війни.

Особовий склад Української Повстанської Армії відповідав цим вимогам. Вояки УПА були законними комбатантами, вояцьку честь та гідність яких повинні шанувати не тільки нащадки, а й вороги.

Офіційні правонаступники колишніх СРСР, УРСР, Польської Народної Республіки, якими є сучасні Російська Федерація, Україна і Республіка Польща є учасниками Женевських конвенцій 1949 року та інших міжнародних правових актів з права війни. Вони, як члени ООН, зобов'язані поважати Статут ООН та рішення Генеральної Асамблеї ООН й інші документи організації щодо права націй на самовизначення й утворення власних національних держав, а також законності збройної національно-визвольної боротьби народів світу, українського зокрема. Впевнений, що настане час, коли їм твердо нагадають про це з трибуни високого міжнародного форуму; і не тільки.

Ми ж українці, як до того закликав Головний Отаман Військ УНР і голова Директорії УНР С.Петлюра: "Моральним чотирикутником – отим старокозацьким табором – поставмося у перехідні дні нашої історії до всіх негідних наступів на нашу єдність та вірність випробуванім ідеям. Скупчимося один біля одного з готовістю взаємної допомоги і перестороги, – і ми витримаємо всі "міри і проби" незалежно від того, чи вони походять з якогось Інтернаціоналу чи від його класократичного антиподу".

Сергій Рудюк